

присъжствувамъ на такива сложни операции. Все едно като че ли присъжствувамъ на чистене загнили картофи.

Азъ гледамъ сега безучастна, по-после ще отекнатъ страданията въ душата ми и болезнено ще почна да страдамъ. Останала пъкъ сама, почвамъ да преживявамъ съ такава поразителна яснота, мъченията и невъроятнитъ усилия на болнитъ, да не ревятъ отъ болки, когато рѣжатъ тѣхнитъ мѣса и заскърца триона по тѣхнитъ изпочупени кости, че цѣлото ми същество се подава на тия мъчения и страданията ми ставатъ безконечни.

Сега? Предъ менъ е накълцанъ, нарѣзанъ като бюфтекъ цѣлъ човѣкъ, препълненъ съ желанія да живѣе, да учи, да люби, да се смѣе и скърби, да впиwa сочните си устни въ още по-сочнитъ на неговата мила... Гледамъ и превързвамъ ранитъ му, даже и сама рѣжа отъ мѣсата му и нито една мисълъ, макаръ отъ жалостъ, не се мѣрка въ съзнанието ми. Душата ми е притжпена, а мисълъта сломена.

Защо това е така? Нужно ли ми е да търся обяснения? Не е ли по-добре да бжда винаги съ такава претжпена душа и мисълъта да не безпокои мозъка?

Операцията на главата е доста трудна. Куршумтъ е пробилъ черептъ. Учихме въ училището, четохъ и учихъ сама децата, че дивацитъ дѣряли черепитъ на своитъ врагове, за да се прославятъ като храбри — достойни да бждатъ главатарии, или пъкъ да завладѣятъ нѣкоя красавица. И цѣлия свѣтъ въ училищата осжда тия звѣрски обичаи. . . А сега, това, което е предъ менъ, което е на фронтоветъ, което е въ другитъ болници и пленническитъ лагери, какво е? Не е ли това по-голѣма диващина, по-голѣмо звѣрство? Какви доказателства сж още нуждни, за да бждемъ признати отъ самитъ диваци за по-нисши същества отъ тѣхъ?

Нѣкакво прояснение настъпи въ съзнанието ми. Азъ започнахъ да мисля предъ тоя трупъ. Претжплението изчезна отъ душата ми.

И азъ гледамъ одраната глава, която преди да бжде ударена отъ жестокия врагъ е била препълнена съ умъ и знания — черептъ е разхлупенъ, мозъкътъ се вижда.